

วรรณคดีและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการทำวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาเกี่ยวกับการจัดดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียน ในกรุงเทพมหานคร" นั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาและสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวทั้งในประเทศและต่างประเทศสรุปได้ดังนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย

สุดใจ สุริยันต์ (2521 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การบริการสุขภาพในโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการจัดบริการสุขภาพและเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่เป็นอยู่จริงกับสภาพที่ควรจะเป็นไปได้ของการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย ได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลจากครูประจำการทั้งชายและหญิงในโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย จำนวน 57 คน ได้รับแบบสอบถามคืน 48 ชุด ผลการวิจัยพบว่า การจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนอยู่ในสภาพที่ดี ในเรื่อง "การดูแลความปลอดภัยของครูเวรประจำวัน" และ "การสำรวจและปรับปรุงอาคารสถานที่และเครื่องมือเครื่องใช้ให้อยู่ในที่ปลอดภัย" การจัดบริการอยู่ในสภาพพอใช้ในเรื่องเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ การชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง การจัดบริการอาหารให้แก่นักเรียน และการส่งเสริมสุขภาพของบุคลากร แต่การจัดบริการสุขภาพที่ต้องแก้ไขคือ การตรวจสุขภาพทั่วไป การทดสอบสายตาและการได้ยิน การช่วยเหลือเด็กที่บกพร่องทางสุขภาพ การปฐมพยาบาลและอื่น ๆ การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัยตามสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นไปได้นั้น ส่วนใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นในเรื่อง "การดูแลความปลอดภัยของครูเวรประจำวัน"

พรเพ็ญ พิพัฒน์ธีรภาพ (2522 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็น

ของอาจารย์ใหญ่ต่อสิ่งแวดลอมทางสุขภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสิ่งแวดลอมทางสุขภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลจากอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 59 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครส่วนมากเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ มีบริเวณที่ตั้งอยู่ในเขตวัด ทำให้มีเนื้อที่สนามและบริเวณโรงเรียนไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งยังมีเหตุรำคาญหลายอย่าง สำหรับห้องเรียนส่วนใหญ่จะมีโต๊ะเก้าอี้เพียงพอ มีอากาศถ่ายเทดี แสงสว่างพอเหมาะ เมื่อเทียบชั้นเรียนกับจำนวนห้องเรียนแล้วพบว่าไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน การกำจัดขยะมูลฝอยมีรถมารับไปกำจัด การกำจัดน้ำโสโครกภายในบริเวณโรงเรียนส่วนใหญ่มีท่อระบายน้ำที่สามารถกำจัดได้บางส่วนเท่านั้น ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ครูและผู้ปกครองดีพอสมควร จำนวนครูมีเพียงพอกับจำนวนนักเรียน มีการจัดกิจกรรมนันทนาการในโรงเรียน โรงเรียนส่วนมากมีโรงอาหาร มีห้องพยาบาล และมีรั้วรอบบริเวณโรงเรียน อุบัติเหตุในโรงเรียนมีน้อย สำหรับการประเมินผลโครงการจัดสิ่งแวดลอมทางสุขภาพภายในโรงเรียนจากกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีการประเมินผลปีละครั้ง และโรงเรียนส่วนมากมีงบประมาณไม่เพียงพอในการจัดประเมินโครงการ

เบญจพร เสรีรุ่ง (2522 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของครูผู้สอนสุขศึกษาเกี่ยวกับการสอนสุขศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนรัฐบาล ในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนสุขศึกษาเกี่ยวกับการสอนสุขศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนรัฐบาลในกรุงเทพมหานคร ได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลจากครูสุขศึกษา 153 คน จากโรงเรียนรัฐบาลในกรุงเทพมหานคร 50 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ครูสุขศึกษาส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจัดกิจกรรม 3 ลักษณะ คือ การจัดสิ่งแวดลอม การบริการสุขภาพ และการสอนสุขศึกษา ครูเน้นด้านทัศนคติ ความรู้ และการปฏิบัติตามลำดับ วิธีการสอนที่ครูนำมาใช้คือ การบรรยายพร้อมทั้งใช้อุปกรณ์การสอนประกอบ ส่วนอุปกรณ์ที่ทำให้นักเรียนได้รับความรู้และความเข้าใจมากที่สุดคือ ภาพยนตร์ ภาพสไลด์ และวัสดุของจริง นอกจากนี้ควรจัดชมรมสุขศึกษา แต่ไม่ควรแยกเพศศึกษาออกจากวิชาสุขศึกษา การประเมินผลควรใช้ด้านความรู้และการปฏิบัติ ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการสอนคือ อุปกรณ์การสอนมีไม่เพียงพอ ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของวิชาสุขศึกษาเท่าที่ควร และโรงเรียนยังมีครูสุขศึกษาไม่พอเพียง นักเรียนเบื่อวิชาสุขศึกษา และโรงเรียนไม่มีงบประมาณเพียงพอ

จรรยา บัณฑิตวงศ (2522 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาการจัด
 สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาของเขตการศึกษา 10" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ
 การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาของเขตการศึกษา 10 ว่าจัดอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน
 ขั้นต่ำของการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนตามที่คณะกรรมการสุศึกษาสายการศึกษา ใน
 คณะกรรมการสุศึกษาแห่งชาติพิจารณากำหนดไว้หรือไม่ และเพื่อเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันและ
 ปัญหาการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา สังกัดกองการศึกษาเอกชน
 โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตสุขาภิบาลและโรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกเขตสุขาภิบาล ในเขตการศึกษา 10
 โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากครู หรือผู้บริหารโรงเรียนที่มีส่วนเกี่ยว
 ข้องกับการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาของเขตการศึกษา 10 จำนวน 114 โรงเรียน
 ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะที่ตั้งของโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกโรงเรียนอยู่ใกล้แหล่งชุมชนตาม เกณฑ์
 มาตรฐาน และอยู่ห่างจากแหล่งเสื่อมโทรมหรือแหล่งอันตรายต่าง ๆ โรงเรียนสังกัดกรมสามัญ-
 ศึกษามีเนื้อที่ตาม เกณฑ์มาตรฐาน ส่วนโรงเรียนสังกัดกองการศึกษาเอกชนทุกโรงเรียนมีเนื้อที่
 ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนร้อยละ 89.48 ตั้งอยู่บนที่ราบน้ำท่วมไม่ถึง โรงเรียนที่ตั้งอยู่
 ในเขตสุขาภิบาลจะได้รับเหตุรำคาญจากเสียงรถยนต์และขยวดยาน ส่วนโรงเรียนที่ตั้งอยู่นอก เขต
 สุขาภิบาลจะประสบเหตุรำคาญจากฝุ่นมากกว่าเสียงรบกวน ด้านอาคารเรียนและสิ่งก่อสร้างพบ
 ว่าอาคารเรียนส่วนใหญ่มีความสูงไม่เกิน 3 ชั้น วัสดุก่อสร้างส่วนใหญ่เป็นไม้ รองลงมา เป็น
 คอนกรีตและไม้ ความสูงของห้องเรียนเกือบทั้งหมดไม่ต่ำกว่า 3 เมตรถูกต้องตาม เกณฑ์มาตรฐาน
 มีเพียงร้อยละ 4.38 ที่ความสูงของห้องเรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน เรื่องการระบายอากาศ
 และแสงสว่างในห้องเรียน กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนร้อยละ 88.60 จัดได้ตาม เกณฑ์มาตรฐาน
 นอกจากนั้นมีขนาดพื้นที่ประตูและหน้าต่างน้อยกว่า เกณฑ์มาตรฐานซึ่งเป็นโรงเรียนที่สังกัดกอง
 การศึกษาเอกชนทั้งหมด ขนาดของโต๊ะเรียนม้านั่งนั้นส่วนใหญ่จัดได้ตาม เกณฑ์มาตรฐาน การจัด
 น้ำดื่ม น้ำใช้ ในโรงเรียนส่วนใหญ่จะใช้น้ำประปา รองลงมา เป็นน้ำบ่อ น้ำบาดาล เป็นส่วนน้อย
 โรงเรียนใน เขตสุขาภิบาลส่วนใหญ่จะใช้น้ำประปา และมีการติดตั้งก๊อกน้ำให้ดื่มมากกว่าโรงเรียน
 นอกเขตสุขาภิบาลซึ่งมีการจัดค้มน้ำใช้มากกว่า ส่วนใหญ่นัก เรียนมีปัญหาเรื่องการใช้ภาชนะดื่ม น้ำ
 ไม่ถูกสุขลักษณะ เพราะใช้มีอรองดื่มและดื่มโดยใช้ภาชนะร่วมกัน มีโรงเรียนร้อยละ 4.36 ที่มี
 แก้วน้ำส่วนตัว โรงเรียนทั้งหมดยังไม่สามารถจัดน้ำดื่ม น้ำใช้ให้ เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ในด้าน
 การกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล โรงเรียนส่วนใหญ่มีการกำจัดขยะมูลฝอยถูกต้องตามหลักสุขา-
 ภิบาลและทุกโรงเรียนมีที่ทิ้งขยะมูลฝอยภายในบริเวณโรงเรียนและห้องเรียนอย่าง เพียงพอ

การกำจัดขยะส่วนใหญ่ใช้วิธี เผาและฝัง ในด้านห้องส้วมและที่บัสสาวะนักเรียนมีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน และขนาดของส้วมไม่ได้มาตรฐาน และส่วนใหญ่ประสบปัญหา เรื่องความสะอาด และการรักษาสุขลักษณะ เนื่องจากน้ำดื่มน้ำใช้ในโรงเรียนไม่เพียงพอ

ดวงพร บุญโชติ (2524 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง "การจัดบริการสุขภาพ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดบริการสุขภาพ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน ได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการ วิจัยถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพทั่ว ๆ ไปของการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนจากเจ้าหน้าที่ ประจำห้องพยาบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตท้องที่การศึกษา 5 เขต ของกรุงเทพมหานคร ที่เป็นโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์จำนวน 50 คนจาก 50 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่าการให้บริการปฐมพยาบาลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มีห้องพยาบาล ประจำโรงเรียนและมีพยาบาล เป็นเจ้าหน้าที่ประจำห้องพยาบาล ด้านการตรวจสุขภาพ ส่วนใหญ่ จัดตรวจสุขภาพแก่นักเรียนปีละครั้งและนักเรียนมีบัตรสุขภาพประจำตัว บริการสุขภาพที่โรงเรียน ไม่ได้จัดบริการแก่นักเรียนคือ การทดสอบการได้ยิน โรงเรียนมัธยมศึกษาร้อยละ 48 ไม่เคย ทดสอบการได้ยินให้นักเรียน และร้อยละ 52 ไม่เคยจัดบริการตรวจฟันแก่นักเรียน ความบกพร่อง ทางด้านสุขภาพของนักเรียนที่พบมากที่สุดคือ สายตาสั้น ร้อยละ 74 รองลงมาคือ ฟันผุ ร้อยละ 26 การให้ภูมิคุ้มกันโรคส่วนใหญ่ให้วัคซีนป้องกันโรคเมื่อมีการระบาดของโรค การจัดบริการ อาหารและเครื่องดื่ม โรงเรียนอนุญาตให้บุคคลภายนอกเข้ามาจำหน่ายอาหาร น้ำดื่มที่โรงเรียน จัดบริการแก่นักเรียนคือน้ำประปา ด้านการจัดบริการแนะแนวสุขภาพ ส่วนใหญ่มีครูสุขภาพ เป็นผู้แนะแนวสุขภาพแก่นักเรียน

บุญศรี ศิริข่วง (2527 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง "สภาพการจัดและการ บริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 2" โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดและบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 2 เปรียบเทียบสภาพปัจจุบันของการจัดและการบริหาร งานสุขศึกษาในโรงเรียน เขตการศึกษา 2 ที่อยู่ในโครงการและนอกโครงการสุขศึกษาสาย การศึกษากับเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของงานสุขศึกษาในสถานศึกษา เพื่อ เปรียบเทียบสภาพการจัด และการบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่อยู่ในโครงการ และนอกโครงการสุขศึกษาสายการศึกษาตามประสบการณ์ในการทำงานสายบริหาร ระดับ

การศึกษา และประสบการณ์เกี่ยวกับการอนามัยโรงเรียนหรือสุขศึกษาในโรงเรียน และ เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดและการบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียนที่อยู่ในโครงการและนอกโครงการสุขศึกษาสายการศึกษา ได้ใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกการสังเกต เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูสอนสุขศึกษาในโรงเรียนตัวอย่าง 15 คน รวมทั้งผู้บริหารจำนวน 44 คน เป็นผู้บริหารโรงเรียนในโครงการ 19 คน ผู้บริหารโรงเรียนนอกโครงการจำนวน 25 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า สภาพปัจจุบันในการจัดและการบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 2 ที่อยู่ในโครงการและนอกโครงการ ส่วนใหญ่ยังไม่ได้เกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของงานสุขศึกษาในสถานศึกษา ไม่พบความแตกต่างระหว่างโรงเรียนในโครงการและนอกโครงการ ด้านการจัดและการบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการและนอกโครงการสุขศึกษาที่มีระดับการศึกษาหรือประสบการณ์ด้านอนามัยโรงเรียนหรือสุขศึกษาในโรงเรียนแตกต่างกัน จะมีการปฏิบัติกิจกรรมด้านต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหารที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าหรือเคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับอนามัยโรงเรียนหรือสุขศึกษาในโรงเรียนจะมีความถี่หรือจำนวนครั้งในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของงานสุขศึกษาในโรงเรียนมากกว่าผู้บริหารที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าหรือไม่เคยมีประสบการณ์ในด้านนี้มาก่อน ส่วนด้านอุปสรรคและปัญหาของผู้บริหารโรงเรียนทั้งในโครงการและนอกโครงการ ได้แก่ การขาดบุคลากรสุขศึกษา ขาดงบประมาณในการดำเนินงาน ครูที่รับผิดชอบทางด้านสุขศึกษาต้องทำหน้าที่สอนวิชาอื่น บุคลากรไม่เห็นความสำคัญของงานสุขศึกษา ขาดอาคารสถานที่สำหรับจัดห้องพยาบาล โรงอาหาร และขาดความร่วมมือจากหน่วยบริการสาธารณสุข

สมบัติ คุรุพันธ์ (2527 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "สภาพการจัดและการบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 6" โดย มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดและการบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 6 เปรียบเทียบสภาพปัจจุบันของการจัดและการบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียนกับเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของงานสุขศึกษาในสถานศึกษา เปรียบเทียบกับสภาพการจัดและการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการและนอกโครงการตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสายบริหารและเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการจัดและการบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 จำนวน 18 โรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 60 คน และครูสอนสุขศึกษาในโรงเรียนตัวอย่างจำนวน 18 คน โดยแบ่งโรงเรียนออกเป็น 2 ประเภทคือ โรงเรียนในโครงการและนอกโครงการสุขศึกษาสายการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันในการจัดและการบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 6 ที่อยู่ในโครงการและนอกโครงการสุขศึกษาสายการศึกษาของโรงเรียนตัวอย่าง 18 โรงเรียน มีสภาพการจัดและการบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียนได้เกณฑ์มาตรฐานไม่ครบทุกด้าน โรงเรียนในโครงการมีสภาพการจัดและการบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียนได้มาตรฐานดีกว่าโรงเรียนนอกโครงการในด้านการจัดบุคลากรที่มีวุฒิทางด้านสุขศึกษา การจัดบริการสุขภาพเกี่ยวกับการตรวจสุขภาพนักเรียนประจำปี การแนะนำสุขภาพ การปรับปรุงหลักสูตรการสอนสุขศึกษาในโรงเรียน หนังสืออ่านประกอบและมีการตั้งคณะกรรมการสุขศึกษาในโรงเรียน โรงเรียนนอกโครงการมีการจัดสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในโรงเรียนดีกว่าโรงเรียนในโครงการ พบว่าสภาพการจัดและการบริหารงานสุขศึกษาในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างทุกด้านไม่มีความแตกต่างกัน การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับงานสุขศึกษาในโรงเรียนของกลุ่มผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหาร 0-5 ปี และกลุ่มผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่โรงเรียนในโครงการและนอกโครงการพบมากได้แก่ ปัญหาการขาดบุคลากรด้านสุขศึกษา การขาดงบประมาณในการจัดดำเนินการ สภาพบริเวณโรงเรียนเป็นที่ลุ่มน้ำท่วมถึง ในฤดูฝนไม่สามารถจัดสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะได้ ขาดการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขาดความร่วมมือจากครูและนักเรียน เนื่องจากไม่ตระหนักถึงความสำคัญของงานสุขศึกษาในโรงเรียน ตามลำดับ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

มีการศึกษาวิจัยในต่างประเทศซึ่ง เป็น เรื่องที่ เกี่ยวกับการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียน หอจะเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ดังนี้

โรสเนอร์ (Rosner 1975 : 595 - 597) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความต้องการด้านการบริการสุขภาพในโรงเรียนแห่งรัฐวิสคอนซิน" (School Health Service Needs in Wisconsin) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริการสุขภาพที่ทางโรงเรียนต้องการจัดให้มี

ขึ้น เพื่อพัฒนาการบริการสุขภาพในโรงเรียนให้ดีขึ้น ได้ใช้แบบสอบถามถามความคิดเห็นของผู้บริหาร นักสาธารณสุข ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนเกี่ยวกับบริการสุขภาพที่ต้องการ รวมทั้งสำรวจความคิดเห็นของพยาบาลและบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียนด้วย ผลการวิจัยพบว่า บริการสุขภาพที่ต้องการจัดให้มีขึ้นในโรงเรียนรัฐวิสคอนซินมากได้แก่ การบริการเหตุฉุกเฉิน การสอนสุขศึกษา การทำบัตรบันทึกสุขภาพ การปฐมพยาบาลและการส่งต่อผู้ป่วย ผู้ปกครองนักเรียนมีความต้องการให้มีพยาบาลประจำในโรงเรียนตลอดเวลา นักสาธารณสุขเห็นว่าการจัดบริการสุขภาพควรสอดคล้องกับปัญหาของชุมชน พยาบาลในโรงเรียนเห็นว่าการรักษาพยาบาลเป็นงานสำคัญของการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน ส่วนปัญหาสำคัญของการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนคือ ขาดการสนับสนุนทางด้านงบประมาณ และขาดความร่วมมือจากผู้ปกครองนักเรียน

โฮเวล และมาร์ติน (Howell and Martin 1978 : 433 - 441) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การประเมินรูปแบบการให้บริการสุขภาพในโรงเรียน" (An Evaluation Model for School Health Service) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบหรือโมเดลการให้บริการสุขภาพในโรงเรียนที่เหมาะสมระหว่างรูปแบบที่เป็นนโยบายของรัฐเวอร์จิเนียกับรูปแบบจากนโยบายอื่น ๆ ได้ใช้แบบสอบถามซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เกี่ยวกับนโยบายการจัดโครงการบริการสุขภาพในโรงเรียน ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความคิดเห็นในเรื่องการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน สอดถามจากอาจารย์ใหญ่และครูสุขศึกษาจากโรงเรียน 74 แห่งในรัฐเวอร์จิเนีย ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างประชากรมีความต้องการรูปแบบการให้บริการสุขภาพที่มาจากนโยบายของรัฐและของท้องถิ่น ดังนี้คือ

1. ลักษณะสำคัญและโครงสร้างของโครงการสุขภาพในโรงเรียนที่เกี่ยวกับการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน
2. พยาบาลประจำโรงเรียนควรผ่านการเรียนรู้ในเรื่องโครงการสุขภาพในโรงเรียนมาก่อน
3. ควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับโครงการสุขภาพในโรงเรียนแก่ครู ผู้บริหารโรงเรียน พยาบาลประจำโรงเรียน แพทย์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กริฟฟิด และวิกเกอร์ (Griffith and Whicker 1981 : 428 - 432) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ครูผู้สังเกตปัญหาสุขภาพของนักเรียน" (Teacher Observer of Student Health Problem) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการจัดโครงการสุขภาพ

ในโรงเรียน ได้ใช้แบบทดสอบก่อน (Pre-test) และแบบทดสอบหลัง (Post-test) ทดสอบครูประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในชนบทแห่งหนึ่งของสหรัฐ จำนวน 18 คน นักเรียนประถมศึกษาจำนวน 400 คน นอกจากนี้ยังมีผู้บริหารโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ พยาบาลประจำโรงเรียน ทันตภิบาล โภชนากร และผู้ช่วยแพทย์ การดำเนินโครงการวิจัยใช้วิธีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการและการสาธิตโดยเน้นบทบาทของครู เป็นหลักในการให้ความรู้และตรวจสอบภาพ ผลการวิจัยจากโครงการนี้พบว่า ครูส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยที่ให้คุณเป็นผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบคุณภาพนักเรียน และผู้บริหารโรงเรียนไม่เห็นด้วยกับการตรวจสอบคุณภาพนักเรียนโดยครู ซึ่งเป็นสาเหตุให้ครูที่มีความสนใจไม่ยอมเข้าไปเกี่ยวข้องกับตรวจสอบคุณภาพนักเรียน

เรย์มอนด์ (Raymond 1981 : 3437-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "โปรแกรมการสอนสุขศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลแห่งรัฐจอร์เจีย" (A Descriptive Study of the Health Instruction Program in Georgia Public School Grade 8 - 12) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบสภาพการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษา ระดับชั้นเรียน เกรด 8 ถึงเกรด 12 ในโรงเรียนรัฐบาลแห่งรัฐจอร์เจีย ได้ส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนที่ทำการสุ่มตัวอย่างไว้ 100 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ครูพลศึกษา ครูสุขศึกษา และบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง ควรมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนการสอนสุขศึกษาในชั้นเรียนมากที่สุด โรงเรียนร้อยละ 84 เสนอให้มีการจัดหลักสูตรสุขศึกษาให้รัดกุม โดยมีคณะกรรมการหลักสูตรในโรงเรียน ครูสุขศึกษาและคณะกรรมการการศึกษาในโรงเรียนเป็นผู้เตรียมหลักสูตรสุขศึกษาในโรงเรียน นอกจากนี้โรงเรียนควรจัดให้มีโครงการอาหารกลางวัน โครงการสวัสดีภาพ และคณะกรรมการสุขภาพ เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทางด้านความรู้และความ เป็นผู้นำทางด้านกิจกรรมสุขภาพให้แก่เด็กนักเรียน

เมคเคนซี และวิลเลียมส์ (Mekenzie and Williams 1982 : 284 - 285) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "สวัสดิภาพของนักเรียนในโรงเรียนในสหรัฐอเมริกา" (Are Your Student Learning in Safety Environment ?) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบมาตรฐานความปลอดภัยของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน เพื่อให้ครูตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย และหาข้อมูลเกี่ยวกับความปลอดภัยในโรงเรียน ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากครูในโรงเรียนของประเทศสหรัฐอเมริกาจำนวน 5,000 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนร้อยละ 3.06 ได้รับความปลอดภัยจากอัคคีภัย และร้อยละ 4.3 ของอุบัติเหตุที่เกิดขึ้น

ในโรงเรียนเป็นอุบัติเหตุที่ทำให้พิการและตาย ร้อยละ 57 เป็นอุบัติเหตุที่ทำให้บาดเจ็บเล็กน้อย

แบงก์ (Banks 1983 : 377 - 379) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "สติปัญญาของเด็กมีผลมาจากการจัดชั้นเรียนสุขศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการทางด้านสุขภาพของพวกเขา" (Gifted Children Benefit from Health Classes Accelerated to Their Needs) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบว่า การใช้อุปกรณ์การสอนวิชาสุขศึกษาจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ได้มากขึ้น ได้ทำการทดสอบเด็กนักเรียนเกรด 4-5 จำนวน 11 คน เป็นชาย 8 คน หญิง 3 คน ผลการวิจัยพบว่า การสอนสุขศึกษาโดยใช้เครื่องมือประกอบการสอนจะช่วยกระตุ้นให้เด็กมีความกระตือรือร้นและสนใจเรียนมากขึ้น สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางด้านสุขภาพของเด็กนักเรียนไปในแนวทางที่ดีขึ้น เด็กสามารถนำความรู้ที่เรียนมาใช้ประโยชน์ได้ดีทั้งกับตนเองและครอบครัว เช่น การวัดปรอท วัดความดันโลหิต เด็กมีความสนใจและเอาใจใส่ต่อสุขภาพของตนเองและครอบครัวมากขึ้น

สรุปผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในประเทศไทยจากที่ได้กล่าวมา สรุปได้ว่าสภาพการจัดและการดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทยในทุก ๆ ด้าน ได้แก่ การจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้ถูกสุขลักษณะ การจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนและการสอนสุขศึกษาในโรงเรียน ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร การดำเนินงานควรได้รับการแก้ไข เพราะยังไม่ได้เกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดไว้เป็นส่วนใหญ่ และจากงานวิจัยต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น แสดงให้เห็นถึงข้อบกพร่องในด้านต่าง ๆ ของการจัดดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียน อันมีสาเหตุมาจากปัจจัยหลายประการพอสรุปได้ดังนี้ คือ ขาดบุคลากรทางด้านสุขภาพ และบุคลากรดังกล่าวขาดความสนใจในวิชาชีพ สภาพการเรียนการสอนยังไม่เข้าเกณฑ์มาตรฐานอันเนื่องมาจากขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนการสอน การนิเทศงาน บุคลากรที่เกี่ยวข้องยังขาดความเข้าใจและความสนใจในการจัดดำเนินงานโครงการสุขภาพให้มีประสิทธิภาพเพียงพอ การขาดความร่วมมือและประสานงานจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะมาช่วยเกื้อหนุนโครงการสุขภาพในโรงเรียน นอกจากนี้ยังมีการเสนอแนะให้มีการบรรจุครูที่มีวุฒิทางสุขศึกษาโดยตรงเพิ่มเติมให้เพียงพอกับความต้องการ การจัดสรรงบประมาณพิเศษเพื่อจัดดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียนโดยเฉพาะ ควรมีการวางแผนร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐ

ที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วย เกื้อหนุนและร่วมมือกันประสานการทำงานให้โครงการสุขภาพในโรงเรียน มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรจัดให้มีการอบรมครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียน เพื่อชี้แนะให้เห็นถึงความสำคัญและควรมีการนิเทศติดตามผลโครงการ อย่างใกล้ชิด

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนทั้งในประเทศและต่างประเทศทั้งหมดที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า มีผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนมากพอสมควร ซึ่งการวิจัยส่วนใหญ่จะมุ่ง เฉพาะด้านการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนเท่านั้น แต่ยังไม่มีการวิจัย เกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่มีต่อการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนมาก่อน ผู้วิจัยมีความประสงค์จะทราบถึงความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียนจากบุคลากรระดับผู้บริหารโรงเรียน และจากครูผู้สอนวิชาสุขศึกษา ซึ่งจัดได้ว่าเป็นผู้ที่มิบทบาทสำคัญอีกผู้หนึ่ง เพราะมีบทบาทเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียน บุคคลทั้ง 2 กลุ่มดังที่ได้กล่าวมานี้สามารถกำหนดแนวทางและกลวิธีในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเพื่อศึกษาและ เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนวิชาสุขศึกษา เกี่ยวกับการจัดดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียน ในกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนในโอกาสต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย